

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'AFERS SOCIALS I ESPORTS

1279

Resolució de la directora general d'Infància, Joventut i Famílies per la qual s'aprova el Procediment per a la detecció, la notificació, l'avaluació, el tractament i el seguiment del maltractament infantil en l'àmbit de les activitats de temps lliure educatiu infantil i juvenil

Fets

1. L'article 47 de la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència disposa que les administracions públiques, en l'àmbit de les seves competències, regularan protocols d'actuació que recolliran les actuacions per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu i de lleure i que s'han de seguir per a la prevenció, la detecció precoç i la intervenció, davant de les possibles situacions de violència sobre la infància i l'adolescència compreses a l'àmbit esportiu i de lleure. Aquests protocols hauran de ser aplicats a tots els centres que realitzin activitats esportives i d'oci, independentment de la seva titularitat i, en tot cas, a la Xarxa de Centres d'Alt Rendiment i Tecnificació Esportiva, Federacions Esportives i Escoles municipals.

2. La disposició addicional cinquena de la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears estableix que el Protocol marc interdisciplinari de maltractament infantil de les Illes Balears es configura com l'instrument bàsic per assolir la coordinació interinstitucional de totes les administracions públiques en la intervenció en casos de maltractament infantil a les Illes Balears, amb l'objectiu general de millorar l'atenció per reduir la victimització primària i secundària que pateixen els nins, les nines i els adolescents que han patit maltractament i garantir el compliment dels seus drets i llibertats durant la intervenció de les institucions responsables de protegir-los, a través d'una actuació coordinada i eficaç de les institucions competents. Tots els protocols de detecció, valoració i intervenció en casos de maltractament infantil que puguin elaborar les diferents administracions públiques competents han de ser conformes a les directrius que estableix el Protocol marc interdisciplinari de maltractament infantil de les Illes Balears.

3. L'any 2007 es va aprovar el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears, el qual s'ha d'adaptar a les diferents necessitats de cada àmbit. El protocol va ser actualitzat mitjançant Acord del Consell de Govern de dia 28 de juny de 2021. Al seu torn, el 3 d'agost de 2018 el Consell de Govern va aprovar el Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears, com a protocol específic de l'anterior, el qual va ser actualitzat en data de 12 d'abril de 2021.

4. Dins l'àmbit del lleure educatiu, a les Illes Balears no hi ha implantat de manera unificada un procediment específic d'actuació en el supòsit que es detectin i/o se sospiti que hi ha casos de maltractament d'infants i joves que participen en aquestes activitats, en relació amb el Protocol marc interdisciplinari ja esmentat. Tanmateix, és cert que diverses entitats tenen implantats procediments d'actuació interns.

5. En els diferents sectors implicats (Administració i entitats de lleure educatiu) s'ha fet palesa la necessitat de coordinar-se i establir un procediment per poder procedir de manera unificada en casos de sospita. En aquest sentit, s'ha creat un grup de treball (Administració/entitats) per poder posar en valor l'experiència en aquest àmbit i per treballar a unificar els criteris generals a l'hora de redactar aquest Procediment.

6. En la sessió de la Mesa sectorial en matèria de joventut celebrada el 25 de gener de 2022 es va acordar que, si en el termini de quinze dies des de la reunió no hi havia esmenes a l'esborrany del Procediment elaborat, es podria aprovar com a Resolució de la directora general d'Infància, Joventut i Famílies. Durant aquest termini no es varen presentar esmenes.

7. La Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut, regula les activitats d'educació en el temps lliure infantil i juvenil en el capítol V del Títol IV. Les previsions de la Llei han estat desplegades mitjançant el Decret 23/2018, de 6 de juliol, pel qual es desplega parcialment la Llei 10/2006, de 26 de juliol, integral de la joventut.

8. La Conselleria d'Afers Socials i Esports, per mitjà de la Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies, gestiona les competències en matèria de promoció i informació de les activitats juvenils, programes de mobilitat juvenil, participació i associacions juvenils, promoció dels joves artistes, instal·lacions juvenils i anàlisi i estudi de la realitat dels joves, de conformitat amb el Decret 11/2021, de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Per tot això, dict la següent:

Resolució

1. Aprovar el Procediment per a la detecció, la notificació, l'avaluació, el tractament i el seguiment del maltractament infantil en l'àmbit de les activitats de temps lliure educatiu infantil i juvenil, el qual figura com a annex d'aquesta Resolució.
2. Publicar aquesta Resolució al *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Interposició de recursos

Contra aquesta Resolució, que no exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs d'alçada davant la mateixa directora general o de la consellera d'Afers Socials i Esports, en el termini d'un mes comptador des de l'endemà de la seva publicació, d'acord amb els articles 121 i 122 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques; i l'article 58 de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Si no s'interposa un recurs en aquest termini, l'acte esdevindrà ferm a tots els efectes.

El recurs d'alçada s'ha d'entendre desestimat si, havent transcorregut tres mesos des que es va interposar, no se n'ha dictat resolució. En aquest cas, queda oberta la possibilitat d'interposar un recurs contenciós administratiu davant la Sala Contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears, en el termini de sis mesos des de l'endemà de la desestimació presumpta, d'acord amb l'article 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Palma, en la data de la signatura electrònica (18 de febrer de 2022)

La directora general d'Infància, Joventut i Famílies
Marta Carrió Palou

ANNEX

Procediment per a la detecció, la notificació, l'avaluació, el tractament i el seguiment del maltractament infantil en l'àmbit de les activitats de temps lliure educatiu infantil i juvenil

1. Introducció

L'augment de la preocupació i la conscienciació de la societat quant a l'abús/agressió sexual i altres situacions de maltractament de menors d'edat, el convenciment creixent de la necessitat que les diferents institucions protegeixin els infants i joves menors de d'edat, i la sensibilització de la majoria dels sectors de la societat són factors que contribueixen a tenir una visió més àmplia d'aquest greu problema. Aquest fet va propiciar la redacció i la implantació del Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears, en què es preveu adaptar-lo a les diferents necessitats de cada àmbit.

Des de l'àmbit del lleure educatiu, a les Illes Balears no hi ha implantat de manera unificada un procediment específic d'actuació en el supòsit que es detectin i/o se sospiti que hi ha casos de maltractament d'infants i joves que participen en aquestes activitats, en relació amb el Protocol marc interdisciplinari ja esmentat. Tanmateix, és cert que diverses entitats tenen implantats procediments d'actuació interns.

En els diferents sectors implicats (Administració i entitats de lleure educatiu) s'ha fet palesa la necessitat de coordinar-se i establir un procediment per poder procedir de manera unificada en casos de sospita. En aquest sentit, s'ha creat un grup de treball (Administració/entitats) per poder posar en valor l'experiència en aquest àmbit i per treballar a unificar els criteris generals a l'hora de redactar aquest procediment.

2. Objectius

L'elaboració d'aquest procediment persegueix els objectius següents:

- Instaurar mecanismes d'actuació per garantir la coordinació i potenciar la protecció de la infància i la joventut que participa en activitats emmarcades en l'àmbit de les activitats de temps lliure educatiu.
- Establir un procediment de funcionament comú i àgil entre entitats de temps lliure i administracions per intervenir en aquesta problemàtica.
- Dotar d'una metodologia d'intervenció que propiciï la reducció de risc sobre possibles situacions de maltractament.
- Posar a l'abast de les entitats de temps lliure de les Illes Balears pautes d'actuació davant situacions de risc o desprotecció de menors, emmarcades en la Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears; el

Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears, i la Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil. Actuacions davant el maltractament des de l'àmbit educatiu.

- Facilitar, en els casos de possibles situacions d'abús sexual i explotació infantil, el procediment que s'ha de seguir, que estableix el Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil a les Illes Balears, de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació.

3. Àmbit d'aplicació

En l'aplicació d'aquest procediment, hi estan implicades les entitats de temps lliure infantil i juvenil, juntament amb les administracions competents en matèria de protecció a la infància i l'adolescència, els serveis socials, així com tots aquells agents esmentats en el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears en l'àmbit territorial de les Illes Balears.

4. Definicions

Maltractament d'infants i adolescents

a) Bon tracte

Aquell que, respectant els drets fonamentals dels i les menors, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'ésser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a la mateixa protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels infants i adolescents.

b) Maltractament

Aquest procediment parteix de la definició de *maltractament infantil* següent: acció, omissió o tracte negligent, no accidental, que priva l'infant o l'adolescent dels seus drets i del seu benestar, que amenaça el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, o que hi interfereix, i l'autoria del qual pot ser personal, institucional o de la mateixa societat.

Aquest procediment classifica el maltractament des de les perspectives que s'esmenten a continuació:

Segons el moment en què es produeix el maltractament

a) Maltractament prenatal

Quan el maltractament es produeix abans del naixement.

S'entén per *situació de risc prenatal* la manca de cura física de la dona gestant o el consum abusiu de substàncies amb potencial addictiu, així com qualsevol altra acció pròpia de la dona o, de tercers i tolerada per la dona, que perjudiqui el desenvolupament normal del nounat o que pugui provocar-li malalties o anomalies físiques, mentals o sensorials, o que comprometi el desenvolupament correcte del concebut (article 106.1 de la Llei 9/2019).

b) Maltractament postnatal

Quan el maltractament es produeix durant la vida de l'infant o l'adolescent.

Segons els autors del maltractament

a) Maltractament en l'àmbit familiar

Quan l'autoria del maltractament prové de l'àmbit familiar (biològic o no) de l'infant o l'adolescent, que li ocasiona un dany físic o psicològic que n'amenaça el desenvolupament tant físic com psicològic. En aquest context, poden ser les persones que tenen atribuïdes les funcions de protecció (potestat parental, tutela o guarda legal o de fet), la qual cosa col·loca l'infant o l'adolescent en una situació de desprotecció que obliga a intervenir, o poden ser altres familiars (avis, germans, oncles, etc.).

b) Maltractament extrafamiliar

Quan l'autoria del maltractament està fora de l'àmbit familiar de l'infant o l'adolescent o el grau de parentiu és molt llunyà i no hi tenen relacions familiars.

En aquest context, poden ser persones adultes o altres menors.

El procediment d'actuació que s'ha de seguir és diferent segons si es tracta d'un cas de maltractament en l'àmbit familiar que comporti

una situació de desprotecció o d'un cas de maltractament fora de l'àmbit familiar en una situació de protecció. En aquest segon cas, les persones que tenen atribuïdes les funcions de protecció (potestat parental, tutela o guarda legal o de fet) són les que tenen la responsabilitat d'activar les actuacions que estableixen la legislació aplicable i aquest procediment.

c) Maltractament institucional

Quan el maltractament és provocat per qualsevol legislació, programa, servei, actuació o procediment que provengui dels poders públics o privats i de les seves actuacions, quan vulneren els drets bàsics dels infants o dels i les adolescents.

d) Maltractament social

Quan no es pot identificar un subjecte concret responsable del maltractament, però es donen una sèrie de circumstàncies externes a la vida dels i les progenitors/es i de l'infant o l'adolescent que n'impossibiliten una atenció adequada.

Segons l'acció o l'omissió concreta del maltractament

Amb caràcter general, per raó de l'acció o ommissió concreta que es produeixi, hi ha les quatre categories bàsiques següents:

a) Maltractament físic

Qualsevol acte no accidental que provoqui dany físic o malaltia en l'infant o l'adolescent o que el col·loqui en situació de risc greu de patir-ne.

b) Maltractament emocional

Acció capaç d'originar alteracions psicològiques perquè afecta les necessitats de l'infant o l'adolescent segons els diferents estats evolutius i les seves característiques, incloent-hi qualsevol esforç actiu a fi d'impedir la interacció infantil (des de l'evitació fins al tancament), per part de qualsevol membre del grup familiar, així com l'exposició de la persona menor d'edat a pautes antisocials o desviades.

c) Negligència física

Situació en què les necessitats físiques bàsiques de la persona menor (alimentació, higiene, atencions mèdiques i seguretat) no són ateses temporalment o permanentment per cap membre del grup amb el qual conviu.

d) Negligència emocional

Omissió o negligència en l'atenció de les necessitats emocionals de l'infant o l'adolescent.

e) Abús o agressió sexual i qualsevol altre tipus de delictes contra la llibertat i la identitat sexual

Qualsevol acció o ommissió recollida en qualsevol tipus de delictes contra la llibertat i la identitat sexual.

Segons la intensitat o la gravetat del maltractament

a) Maltractament lleu o moderat

Quan la situació no és urgent, ja que hi ha indicadors físics, psicològics o socials de maltractament que es poden abordar en l'entorn sociofamiliar de l'infant o l'adolescent. En cas de maltractament intrafamiliar, no és necessari separar l'infant o l'adolescent de la família, i la intervenció es fa des dels serveis que han detectat el cas o des dels serveis socials competents.

b) Maltractament greu

Quan la situació és urgent, perquè hi ha indicadors físics, psicològics o socials de maltractament que posen en perill la integritat i el benestar de l'infant o l'adolescent. En cas de maltractament intrafamiliar, és necessari que hi intervenguin els serveis socials especialitzats i que es valori adoptar mesures de separació i protecció de l'infant o l'adolescent. S'ha de tenir en compte el risc per a la salut mental de l'infant o l'adolescent, per a la seva integritat moral i per al desenvolupament de la personalitat, atès el maltractament emocional continuat o la manca de cura, greu i crònica, de les necessitats afectives o educatives per part les persones que en tenen atribuïda les funcions de protecció.

5. Detecció

La detecció és la primera condició per poder intervenir en els casos de maltractament infantil i adolescent i, així, poder oferir ajuda a l'infant o l'adolescent i a la seva família.

Detectar significa reconèixer o identificar l'existència d'una possible situació de maltractament o d'una situació de risc per a l'infant o l'adolescent.

La detecció ha de ser tan precoç com sigui possible per evitar conseqüències més greus per a la persona menor i per incrementar les possibilitats d'èxit de la intervenció, tractar les seqüeles i evitar la reiteració.

Per identificar i detectar possibles situacions de risc, així com per graduar-les en lleu/moderada o greu/urgent, s'ha de seguir el que estableix la Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil en l'àmbit educatiu (pàg. 38-51).

Actuacions

Tota persona o autoritat —especialment aquelles que, per la professió, l'ofici o l'activitat que desenvolupen, detectin una situació de risc o de possible desemparament d'una persona menor d'edat— ho ha de comunicar a l'autoritat o als seus agents més pròxims, sense perjudici de prestar l'auxili immediat que sigui necessari (article 259 de la Llei d'enjudiciament criminal; article 450 del Codi penal; articles 15 i 16 de la Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència, i articles 8.3 i 95 de la Llei 9/2019).

Per tant, qualsevol membre d'una entitat de temps lliure ha de notificar l'existència d'una situació de possible maltractament i ha de seguir el procediment.

En aquest procés s'ha de garantir la protecció de la persona menor, preservar la seva intimitat i la de la seva família, actuar de manera immediata, generar un clima de confiança bàsica en la persona menor, recollir indicadors i no duplicar intervencions.

En l'àmbit del temps lliure, qualsevol membre de l'equip educatiu i de suport que participa o col·labora en les activitats de lleure ha de comunicar i notificar l'existència d'una situació de possible maltractament d'acord el que estableix aquest procediment.

Per tant, en aquest procés cal:

- garantir la protecció de la persona menor;
- preservar la intimitat tant de la persona menor com de la seva família;
- actuar de manera immediata;
- generar un clima de confiança bàsica en la persona menor;
- recollir indicadors, tal com s'indica en la Guia;
- no duplicar intervencions i evitar dilacions innecessàries.

En cap cas, la persona menor no ha de ser sotmesa a un interrogatori exhaustiu, per evitar tant contaminar la seva declaració davant les autoritats o els organismes especialitzats com la victimització secundària.

En el supòsit que el menor estigui exterioritzant una situació de maltractament o abús, se li ha de permetre traslladar les seves vivències, tenint en compte les indicacions de la Guia de detecció i notificació del maltractament infantil en l'àmbit educatiu (pàg. 69) .

Actuacions immediates / auxili immediat

Si hi ha lesions o altres evidències d'una agressió física o d'un abús o agressió sexual, la direcció de l'entitat de temps lliure ha d'actuar de la manera següent:

- 1r. Posar-se en contacte amb les FCSE (forces i cossos de seguretat de l'Estat).
- 2n. En el supòsit que s'hagi de menester un trasllat sanitari, avisar el servei d'urgències (061) per tal de prendre les mesures que corresponguin. Traslladar (amb el transport sanitari) l'infant o l'adolescent al centre de salut o al centre hospitalari. Si no s'ha fet amb anterioritat, comunicar a la família l'actuació efectuada; en cas de sospitar que el maltractament l'ha produït un membre de la família, valorar a qui es notifica i com es fa la notificació, amb el suport, si és necessari, de professionals externs.
- 3r. Notificar la situació d'acord amb el procediment que es detalla en el punt 6.

6. Notificació

6.1. Obligació de notificar

Davant la sospita o l'evidència que una persona menor es troba en situació de maltractament, el/la professional que ha detectat la situació ho ha de notificar al Registre Unificat de Maltractament Infantil a les Illes Balears (RUMI) i als serveis de l'administració competent, d'acord amb la urgència i la gravetat de la situació.

La presumpta situació de maltractament s'ha de notificar tenint en compte els punts següents:

- S'ha de fer des del respecte a la confidencialitat de les dades i sense perdre mai de vista l'interès superior del menor.
- Per notificar el cas no és necessari tenir-ne una certesa absoluta; n'hi ha prou de tenir-ne una sospita raonable.
- Com més tard es notifica un cas, més crònica és la situació i més greus són les seqüeles que patirà el/la menor.

6.2. Registre Unificat de Maltractament Infantil

Una vegada emplenat el full de notificació, aquest es trameta de manera automàtica a l'administració competent d'acord amb la urgència o la gravetat de la situació. Així, hi ha les opcions següents:

A. Maltractament lleu i/o moderat

La situació no es considera urgent, ja que hi ha indicadors físics, psicològics o socials de maltractament que es poden abordar en l'entorn sociofamiliar de l'infant o l'adolescent, i no es requereixen mesures de protecció immediates.

Aquesta situació es notifica a través del Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI), el qual l'enviarà als serveis competents en matèria de situació de risc: serveis socials comunitaris bàsics dels ajuntaments.

B. Maltractament greu o urgent

La situació és urgent, perquè hi ha indicadors físics, psicològics o socials de maltractament que posen en perill la integritat i el benestar de l'infant o l'adolescent i se'n requereix la protecció immediata; per tant, s'aconsella adoptar mesures de protecció urgents.

Aquesta situació es notifica a través del RUMI i és derivada als serveis especialitzats de protecció de menors.

Cal recordar que **els casos d'abús i agressió sexual, explotació sexual i tràfic d'éssers humans (inclosa la sospita), s'han de notificar com a maltractament greu o urgent i s'hi ha d'aplicar el Protocol d'actuació en casos d'abús sexual infantil i explotació sexual infantil de les Illes Balears.**

6.3. Informació a la família

En general, és important informar els pares de les deficiències que s'han detectat en l'atenció de l'infant, dels problemes observats en el/la menor o en la família, i informar-los també que s'iniciarà una notificació o que s'està projectant enviar-la. No obstant això, de vegades no s'ha d'informar els pares de manera immediata amb la finalitat d'evitar dificultats en el procés d'investigació que duren a terme els professionals de protecció infantil (actituds defensives en els pares, no col·laboració, etc.). Si és necessari, vegeu la Guia (pàg. 67, sobre l'entrevista i recomanacions).

7. Fase de valoració del cas

Una vegada notificada una presumpta situació de maltractament, la persona responsable de l'entitat de temps lliure té les responsabilitats següents:

- a) Coordinar-se amb els serveis socials comunitaris o amb els serveis d'especialitzats de protecció de menors.
- b) Fer el traspàs de la informació i de les estratègies d'actuació acordades amb els serveis socials comunitaris o amb els serveis especialitzats de protecció de menors.

Aquestes actuacions s'han de registrar per escrit, i cal especificar-hi la informació recollida.

L'entitat de temps lliure ha de participar-hi i ha de col·laborar amb els serveis competents aportant la informació disponible.

8. Seguiment i tractament

L'entitat de temps lliure ha de col·laborar amb els serveis socials comunitaris, o bé amb els serveis especialitzats de protecció de menors o amb el servei d'atenció de l'oficina d'assistència a les víctimes del delictes, i amb els serveis de l'àmbit sanitari, si és necessari, segons el projecte d'intervenció social i educatiu familiar o el pla individualitzat de protecció.

En el cas que es detectin nous indicadors de maltractament infantil o indicadors anteriors que es mantenen en el temps, s'ha de tornar a fer una altra notificació.

9. Suggestiment i queixes

Els dubtes sobre el procediment, el funcionament o els terminis respecte del Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears es poden consultar a la Direcció General Infància, Joventut i Famílies. Així mateix, es pot fer ús de la seva bústia de suggeriments i queixes, o escriure a l'adreça electrònica rumi@dgmenors.caib.es.

